

kellene lennem, veled, s nem le-
szek. / Majd jön az ősz. *Megjött.* És
nem vagyok.”

Megjött, ősz van, Cyprian...

B. MÜLLER TAMÁS

*(Jelenkor Kiadó, Pécs, 2008,
138 oldal, 2100 Ft)*

CSEPREGI JÁNOS:

Ímé, a test

Ímé, a test – olvassunk Csepregi János novellista verseskötetének címét, és joggal szorongunk. A rámutatás ezen gesztusa, amely nyilvánvalóan a Károli-Biblia archaikus nyelvét idézi, fenséges, ugyanakkor iszonyú látványt ígér, amely elől kitérnünk erkölcsileg lehetetlen: meredten nézzük, és egyre kevésbé kívülállóként.

A többségében prózaverseket tartalmazó kötet egy anya-alak elvesztését dolgozza fel szemérmetlen, zavarbaejtő őszinteséggel. A teljes szövegen végigvonuló, az orvosi nyelvet megidéző motívumrendszer hatásos képzettársításokat hoz létre: „vény nélkül kapható haiku”, „tumorsejtek metafizikája”, „sebszagú ragyogás”. Csepregi szövege izgalmasan mutatja fel a steril, személytelen orvosi nyelvet és egy nagyon is elfogult, gyakran

rímtelensége, ritmustalansága ellenére is túldíszített lírai beszédmód összeillesztésekor megjelenő szemantikai hasadásokat.

Az első ciklus haikui, miközben első ránézésre kissé üres formagyakorlatnak tűnnek, tulajdonképpen a kötet egészének (és valószínűsítően a gyász munka folyamatának) összefoglalásaként olvashatók: *Reggel, Kemoterápia, Búcsúzás, Kitaszítva, Gyász, Egyedül* és végül *Kegyelem*. Csepregi szövege tolakodó, képtelen bármit is elhallgatni, a legkisebb, látszólag jelentéktelen, ám éppen ezért sokkolóan személyes momentumoktól a totális képéig minden a pusztulás irányába tart, és ebben akár a *Huszonhatodik* évet is megidézheti: „Halántékom / újra lüktetni kezd / magába zár / a vákuumos némaság / az asztalra

száradt / kilötytént kávé-cseppek / s kedvenc kék bögréd közé / feszíti végtelenjét / a mindenség / áthidalhatatlan / ez a távolság” (*Üres szék az asztal mellett*). Ugyanakkor míg Szabó Lőrinc szövege a Te Ő-vé választ dokumentálja, majd a nevezetes

plakett, és végsősoron maga a *Huszonhatodik év* című szonettciklus válik a szöveg megszólítottjává, az *Ímé, a test*ben az utolsó Te-k egyértelműen Jézust jelöli: „művészi gondoddal / faragott / exkluzív / cédrusgerendáimat / lelked tükrének /

mélyén rejtőző / mihaszna szállakára / cserélném / te jöttment / názáreti” (*Nikodémusi szakrális apróbir-detés*).

A szenvedő test látványa (tudatosan használva a látvány szót) nyilvánvalóan implikálja a szenvedő Krisztus képét, ez az analógia azonban Csepregi költészetében láthatóan mélyebben motivált. A beteg anyát figyelő Én elsősorban mintha Istennel állna vitában, mintha a betegség stációi egyszersmind az Én isteni igazságosságba vetett hitének újabb és újabb próbakövei lennének. Ebben a tekintetben a kötet záró verse is kettős megoldást kínál: „a fény farag / megalkotja / tűzben még mosdatlan / tekintetünket [...] Az ember is alkot / tenyerébe szikladarab / gépekből olvasztva / a rendszert / a létet / gyermekket formálva / önmagává / feledve alkotóját” (*A fény farag*). Az isteni és az emberi alkotás különbsége nyilvánvaló, bár mindkét folyamat végső célja az ember: az Isten „farag” (a faragás meghagyja a faragott tárgyat önidentikusnak) az ember azonban „olvaszt”, a „gépekből olvasztott lét” képe pedig sokkal inkább valamiféle működés-képtelenséget sugall, ami Csepregi szövegében a valódi alkotóról való megfélekezéssel hozható összefüggésbe. Miközben az Én felismeri, hogy a gyászban kizárólag az Istenre való újraemlékezés (anamnézis?) segíthet, nem lehetünk bizto-

sak afelől, hogy képes ezt az utat választani.

A kötet külső megjelenése is ezt a kettősséget tükrözi. A kilencvenes évek cyberpunk ponyváit megidéző (poszt)indusztriális betűtípus éles ellentétben áll – ugyanakkor sajátos módon hatékonyan kommunikál is – a borító természetes (sőt újrahasznosított) anyagokat imitáló puritán egyszerűségével. A borító erősen stilizált emberalakja, ahogyan a kötet többi illusztrációja is, egyfajta megbomlott, az összeomlás szélén álló, ugyanakkor hatalmas erőfeszítéssel mégis egyben tartott egység pillanatképét rögzíti. A következő lépést nem ismerjük. Várunk, szorongunk.

MÉSZÁROS MÁRTON

(FISZ – Napkiút Kiadó, Budapest, 2008, 68 oldal, 1290 Ft)

SZENTMÁRTONI JÁNOS: *Ulysses helikoptere*

„De hidd el, lesz helikopterem, / s egy nap, mikor legszebb a délután, / lányunkat magammal viszem, / és megmutatom neki a várost, a földeket / hogy így éljen ő is, ha felnő: / magasan, emberek fölött” – írja Szentmártoni János *Itt, a papíron* című 2001-es kötetében.

Hét év elteltével a helikopter megtalálta gazdáját, Ulyssset, a vi-